

Stress door windturbines bestaat echt

vrijdag 19 oktober 2012

DOOR WILLEMEN SCHENKEVELD (NHD)

Begrijpelijk dat Noord-Holland een pas op de plaats maakt als het gaat om windenergie op land. Dat vindt de natuurkundige Frits van den Berg, die onderzoek heeft gedaan naar overlast door windturbines. Omwonenden moeten een vinger in de pap krijgen, vindt hij. Zes jaar geleden werd er nog weinig geluisterd naar zijn bezwaren tegen windturbines. Hij was in Groningen gepromoveerd op een onderzoek naar het geluid van deze moderne windmolens.

Zijn conclusie: 's nachts maken de turbines werkelijk aardig wat lawaai, dat is niet alleen verbeelding van omwonenden. En: tot op een kilometer afstand kunnen mensen last hebben van dat geluid. 'Neem die mensen en hun klachten serieus!', was zijn boodschap in de media.

„En daar sta ik nog steeds achter”, zegt Van den Berg, tegenwoordig adviseur Milieu en Gezondheid bij de GGD Amsterdam. „Alleen is de situatie wat veranderd. Want inmiddels zijn de regels voor windturbinegeluid aangepast en zijn overheden, zoals de provincie Noord-Holland, er veel meer van overtuigd dat ze de gevolgen van nog meer windturbines voor bewoners en landschap serieus moeten bekijken.” Sterker nog, inmiddels dreigt de Noord-Hollandse politiek bijna geen nieuwe windenergie op land meer te zullen toestaan.

Stress

Stress is volgens Van den Berg het kernwoord als het gaat om de overlast door windturbines. „Ik ben ervan overtuigd dat de vele gezondheidsklachten die mensen uiten, van ernstige irritatie tot duizeligheid tot slaaptekort, zijn terug te voeren op overmatige stress. Die stress wordt deels veroorzaakt door de windturbines zelf. Maar bijvoorbeeld ook door de weinig invoelende benadering van de klagers door voorstanders en overheid.”

Geluidsoverlast van windturbines is immers niet louter een kwestie van decibellen. Dat bleek duidelijk uit onderzoek dat Van den Berg onder meer in de kop van Noord-Holland heeft uitgevoerd (zie kader). In hoeverre mensen overlast ervaren, hangt ook sterk samen met andere omstandigheden. Ten eerste maakt het alles uit of iemand al dan niet profiteert van een windturbine.

Uit ons onderzoek bleek dat boeren nauwelijks klagen over het geluid. Ze vinden het soms zelfs prettig: een rustgevend, ritmisch geluid. Terwijl iemand verderop hetzelfde geluid uitermate storend vindt." 'Het monotone gebonk van andermans initiatief', zoals iemand uit Anna Paulowna het kortgeleden omschreef op de website www.windmolenklachten.nl.

Stilte

Bovendien maakt het karakter van de omgeving veel uit. Mensen die buiten wonen, ervaren bij een bepaald geluidsniveau meer overlast dan mensen in de bebouwde kom. Op het platteland betekent een windturbine immers vaak een doorbreking van de stilte. En dat is wat anders dan nog wat extra ruis bij al bestaand achtergrondlawaai.

Bovendien zijn windturbines op het platteland visueel veel opvallender. „En uit ons onderzoek blijkt dat mensen die een windturbine zien, zich sneller ergeren. Dat is logisch, want ze krijgen een extra prikkel.”

Geluidsoverlast van windturbines is dus deels psychologisch bepaald. „Net als verkeersoerlast overlast door harde muziek. Vergeet dat niet. Dat iets deels psychologisch is bepaald betekent niet dat het niet bestaat.”

Maar wat moet er dan gebeuren?

„Ik denk dat omwonenden echt inspraak moeten krijgen. In het verleden heb ik gezien dat er wel informatie werd gegeven, maar dat het standpunt eigenlijk al vaststond: de plek was al bepaald en het zou wel meevallen met de overlast, want er werd voldaan aan de normen. Ja, zó neem je onrust niet weg.

Je moet zorgen dat omwonenden meer controle over de situatie krijgen, vindt Van den Berg. Want iemand die meer controle heeft, heeft minder stress. Dat is een algemeen psychologisch principe. „Je zou, bijvoorbeeld kunnen afspreken: als tien procent van de omwonenden over- last meldt, zetten we de windturbine uit. Punt. Dan weten mensen dat ze invloed hebben.”

En jammer dan, als de opbrengst daardoor wat omlaag gaat. „Milieubewust bezig zijn geeft geen vrijbrief om maar je gang te gaan. Je moet ook sociaal duurzaam handelen.”

Ernstige hinder mag van politiek.

Windturbines mogen op de gevels van woningen in de omgeving in een jaar gemiddeld 47 decibel geluid produceren. Dat heeft de Nederlandse politiek vastgesteld. Bij dat gemiddelde geluidsniveau zal zo'n 8 procent van de bewoners binnenshuis ernstige hinder ondervinden en zo'n 19 procent buitenshuis. Dat heeft TNO berekend. „Die 8 procent nemen we op de koop toe, heeft de Nederlandse politiek gezegd, want we vinden windenergie belangrijk”, zegt Frits van den Berg. „Soms denken mensen dat ze geen hinder horen te ondervinden van windturbines. Maar ze moeten wel beseffen dat de politiek daar anders over denkt.” De 8 procent is bovendien een gemiddelde. „In een gebied waar alleen boeren wonen die zelf windturbines hebben, heeft misschien niemand hinder bij dit geluidsniveau. In een mooi, stil gebied waar kritische mensen wonen, heeft misschien wel 15 procent van de mensen ernstige hinder.”

Boeren hebben nauwelijks last

Frits van den Berg leidde in 2008 een groot onderzoek naar overlast door windturbines.

Daarbij rapporteerden 724 mensen in de Kop van Noord-Holland, Friesland, Flevoland en Zeeland over hun ervaringen. Zij woonden allemaal in landelijk gebied op minder dan 2,5 kilometer afstand van een moderne, grote windturbine. De meesten stonden positief tegenover windenergie. Maar velen vonden het geluid een groot nadeel.

Enkele uitkomsten:

- mensen vinden windturbinegeluid ergerlijker dan geluid van vliegtuig- of verkeerslawaaai. Dat komt waarschijnlijk door het zwiepen en omdat het geluid vaak 's avonds en 's nachts opvallender wordt.

- bij de hoogste geluidsniveaus kunnen mensen slaapproblemen krijgen

- boeren die van hun eigen windturbine profiteren, ergeren zich nauwelijks. Ook al wonen zij er vlakbij en is bij hun huis het geluid het allerhardst.

zie Windfarm Perception op www.rug.nl